

Видатні люди *Польщі*

Підготував: учень 9 «Ф» класу
Кірюша Володимир

**Відомі політичні і
військові діячі:**

Тадеуш Косцюшко (1746 -

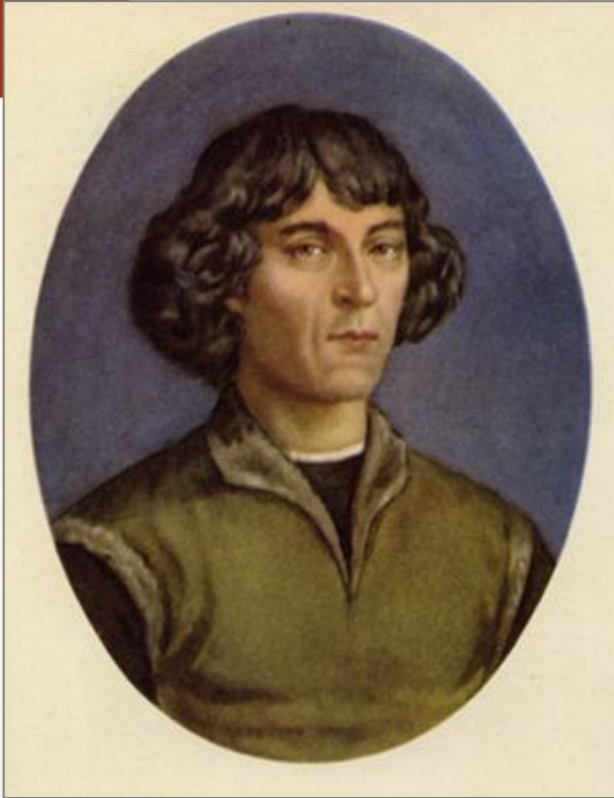
— військовий і політичний діяч, організатор антиросійського повстання у Польщі 1794 року, герой Польщі та Білорусі, почесний громадянин Франції та США .

Відомі вчені:

Микола Коперник (1473 - 1543)

— польський астроном і математик, фізик, правник, дипломат, економіст, канонік, лікар і астролог. Автор геліоцентричної теорії побудови Сонячної системи.

Він відкрив, що Земля є кулею, математично обґрунтував ідею про рух Землі та інших планет навколо Сонця, визначив послідовність розташування планет, обчислив їх відносну віддаленість від Сонця тощо. До заслуг Коперника належать проектування і будівництво гідравлічної машини у Фромборку, що постачала в будинки воду, а також запуск польського монетного двору. В 1526 році відкрив закон обігу грошей, надалі названий «Законом Коперніка-Грешема».

Марія Складовська-Кюрі

(1867 - 1934)

- видатний польський вчений фізик, хімік. Лауреат Нобелівської премії з хімії та фізики (єдиний учений за історію премії у двох різних галузях природничих наук - в 1903 р. з фізики, в 1911р. з хімії). Велику частину життя Марія Складовської-Кюрі провела у Франції. Її основними досягненнями можна вважати розвиток теорії радіоактивності, радіоактивні методи розділення ізотопів і відкриття двох нових елементів - радію і полонію. Під її особистим контролем здійснювалося перше дослідження в світі з лікування раку за допомогою випромінювання.

Портрет Марії Складовської-Кюрі двічі розміщувався на польських купюрах - на банкноті номіналом 20 тисяч злотих 1989 року випуску та банкноті номіналом 20 злотих 2011 року випуску.

**Відомі польські
композитори і
музиканти :**

Фредерік Шопен (1810 - 1849)

- геній музики XIX століття:
польський композитор, піаніст-
віртуоз та педагог. Автор
чисельних творів для фортепіано.

По-новому трактував жанри - відродив
на романтичній основі прелюдію,
створив фортепіанну баладу, зробив
скерцо самотійним танцем, підніс на
новий рівень польські народні танці -
мазурку, полонез.

Основну частину свого життя провів у
Парижі. Хоч сам він похований у
Парижі на відомому кладовищі Пер-
Лашез, та *серце Шопена* замуровано за
заповітом в одній з колон *в костьолі*
Святого Хреста у Варшаві.

Станіслав Монюшко (1819 - 1872)

— польський композитор, автор пісень, оперет, балетів, опер, батько польської національної опери. Його оперні адаптації народних мелодій за часів історичних розділів країни піднімали цивільний дух польського народу.

Міхал Клеофас Огінський

(1765 - 1833)

- польський композитор і політичний діяч Речі Посполитої, Великого князівства Литовського, граф, племінник великого гетьмана литовського Михайла Казимира Огінського.

Написав багаточисленні бойові пісні, марші, полонези. Найбільшу славу йому приніс полонез “Прощання з Батьківщиною”, більш відомий як “Полонез Огінського”. Деякі дослідники приписують Огінському музику польського гімну (мазурка Домбровського, автор слів Юзеф Вибіцький).

Вітольд Лютославський

(1913 - 1994)

- польський композитор і диригент, один з найбільших музикантів ХХ ст. Автор 4-х симфоній, низки камерно-інструментальних і камерно-вокальних творів. Чотири рази у 1959-1985 рр. йому присуджувалася Перша премія Міжнародної трибуни композиторів ЮНЕСКО. Він - володар багатьох інших престижних премій. Нагороджений золотою медаллю Королівського філармонічного товариства Великобританії (1987), кавалер французького Ордена мистецтв і літератури, польського Ордена Білого орла (1994), почесний доктор багатьох університетів, включаючи Кембриджський. Його твори виконували кращі музиканти світу, серед яких Мстислав Ростропович.

Кшиштоф Пендерецький

(нар. 23.11.1933)

— сучасний польський композитор, диригент, педагог.

Володар головних нагород багатьох престижних музичних конкурсів, у т.ч. «Греммі» (1998, 1999) і нагороди для найкращого композитора на фестивалі в Каннах (2000). У 2004 р.

нагороджений Імператорською премією (нагорода Японського Імператора, яку прийнято вважати Нобелівською премією у мистецтві).

Написав музику до 85 фільмів і театральних вистав. Його музика звучить в фільмах «Сяйво» Стенлі Кубрика, «Дикі серцем» і «Внутрішня імперія» Девіда Лінча, «Острів проклятих» Мартіна Скорсезе).

Збігнев Прайснер (нар. 20.05.1955)

— сучасний польський композитор кіномузики і театру.

Відомий своєю співпрацею з польськими режисерами Кшиштофом Кещлевським і з Агнешкою Холланд. Міжнародний успіх принесли йому музичні композиції до фільмів «Декалог», «Подвійне життя Вероніки», «Три кольори: синій, білий, червоний».

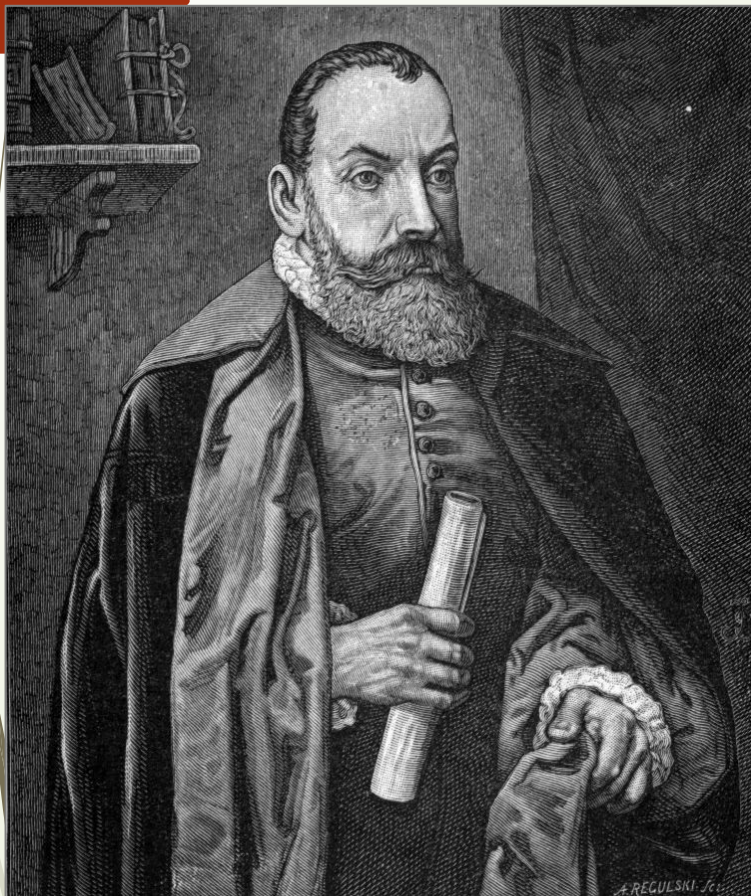
Володар багатьох престижних музичних нагород, в т.ч. Срібного ведмедя на кінофестивалі в Берліні та нагороди Об'єднання критиків в Лос-Анджелесі. Член Французької Академії мистецтв і науки.

Відомі письменники і поети:

Ян Кохановський (1530 – 1584)

— один з найвідоміших польських поетів і драматургів епохи Відродження.

Автор героїко-комічної поеми «Шахи» (видана 1564 р. або 1565 р.), трагедії «Відмова грецьким послам» (1578). Це — написана білим віршем трагедія, в основу якої покладено зміст однієї із пісень гомерівської «Іліади», де грецькі посланці вимагають від Паріса повернути викрадену ним Єлену. «Відмова грецьким послам» стала одним із перших польських зразків світської драми у польській літературі.

Адам Міцкевич (1798 – 1855)

— один із найвидатніших польських поетів, засновник польського романтизму, родоначальник нової польської літератури і нової польської мови, діяч національно-визвольного руху.

Його роль для польської літератури можна порівняти з роллю Пушкіна для російської літератури, Шевченко - для української. В Західній Європі він порівнюється з Байроном та Гете. Відомий як автор поетичної новели «Дзяди» та національного епосу «Пан Тадеуш», який вважають останнім великим епосом шляхетної культури Речі Посполитої.

Юліуш Словацький (1809 – 1849)

Juliusz Słowacki

— один із найбільших польських поетів і драматургів епохи Романтизму поряд з Міцкевичем.

Палкий демократ. Популярність завоював революційними віршами 1830-1831 рр.

Створив польський романтичний театр. Відомі його драми: «Кордіан» (1834), «Мазепа» (1839), улюблене створіння поета - казкова і напрочуд поетична «Балладина» (1839).

Найпрославленіша й найоригінальніша його поема - «Беньовський» (1841).

Після розгрому польського повстання з 1931р. - в еміграції, помер від туберкульозу в Парижі. У 1927 р. його тіло було перевезено до Кракова і поховано на Вавелі. .

Генрик Сенкевич (1846 – 1916)

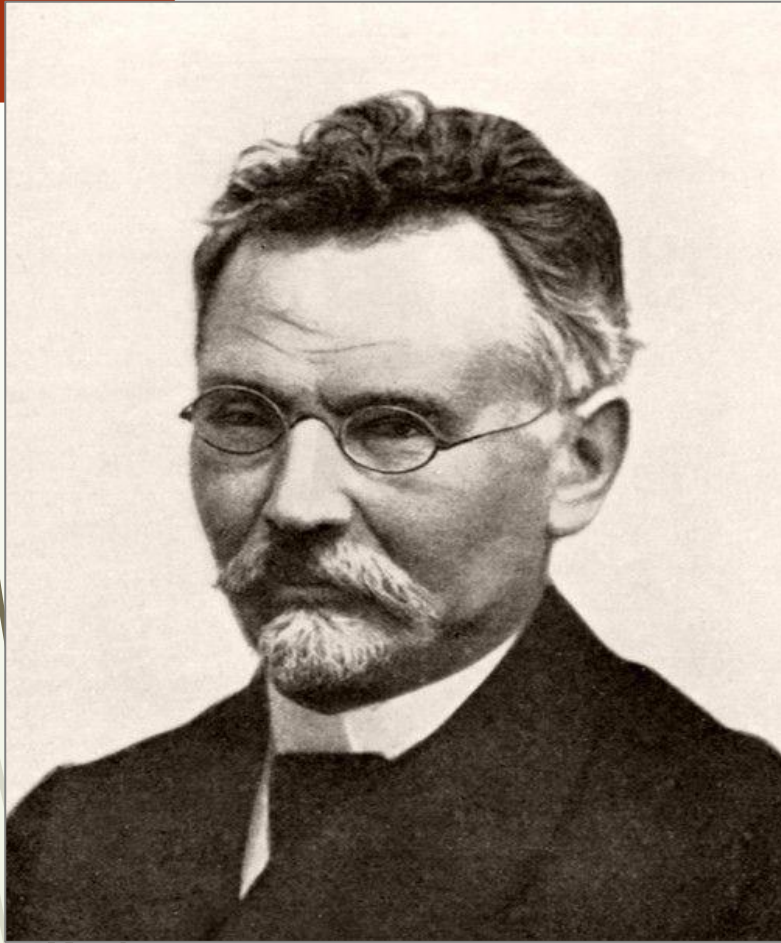

H. Sienkiewicz

— видатний польський прозаїк. Він — автор низки оповідань і романів, зокрема, «Без догми» (1889-1890), «Quo vadis» (1896, перекладений більш ніж сорока мовами), «Хрестоносці» (1897-1900).

Творчість Сенкевича відіграла велику роль в історії польської культури і отримала всесвітнє визнання (Нобелівська премія з літератури 1905 року «за видатні заслуги в області епосу»). Більшість його романів екранізовано.

Болеслав Прус (1847-1912)

Його твори перекладені багатьма мовами.

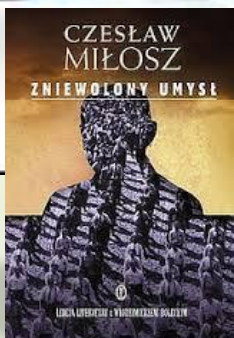

— видатний польський письменник, один з основоположників польської новели, представник критичного реалізму, що заперечував романтизм.

Справжнє ім'я - Олександр Гловацький. Учасник польського повстання 1863-1864.

Спочатку писав гумористичні оповідання, не маючи змоги писати на серйозні теми, але згодом з'являються оповідання «Жилець з горища» (1875), «Сирітська доля» (1876), «Михалко» і «Антек» (обидва - 1880), ін.- до 1885 р. Їх близько 60-ти; далі - повість «Форпост» (1885); соціально-психологічні романи «Лялька» (1887-1889), «Емансиповані жінки» (1890 -1893); історичний роман «Фараон» (1894 -1895); роман «Діти» (1908).

Чеслав Мілош (1911 – 2004)

— польський поет, прозаїк, есеїст, перекладач, літературознавець, дипломат, юрист. Нагороджений Нобелівською премією з літератури (1980), Нейштадтською літературною премією (1978), орденом Білого Орла (1994).

Є класиком польської літератури, але водночас, завдяки йому польська культура 2-ї половини ХХ ст. мала модерне обличчя.

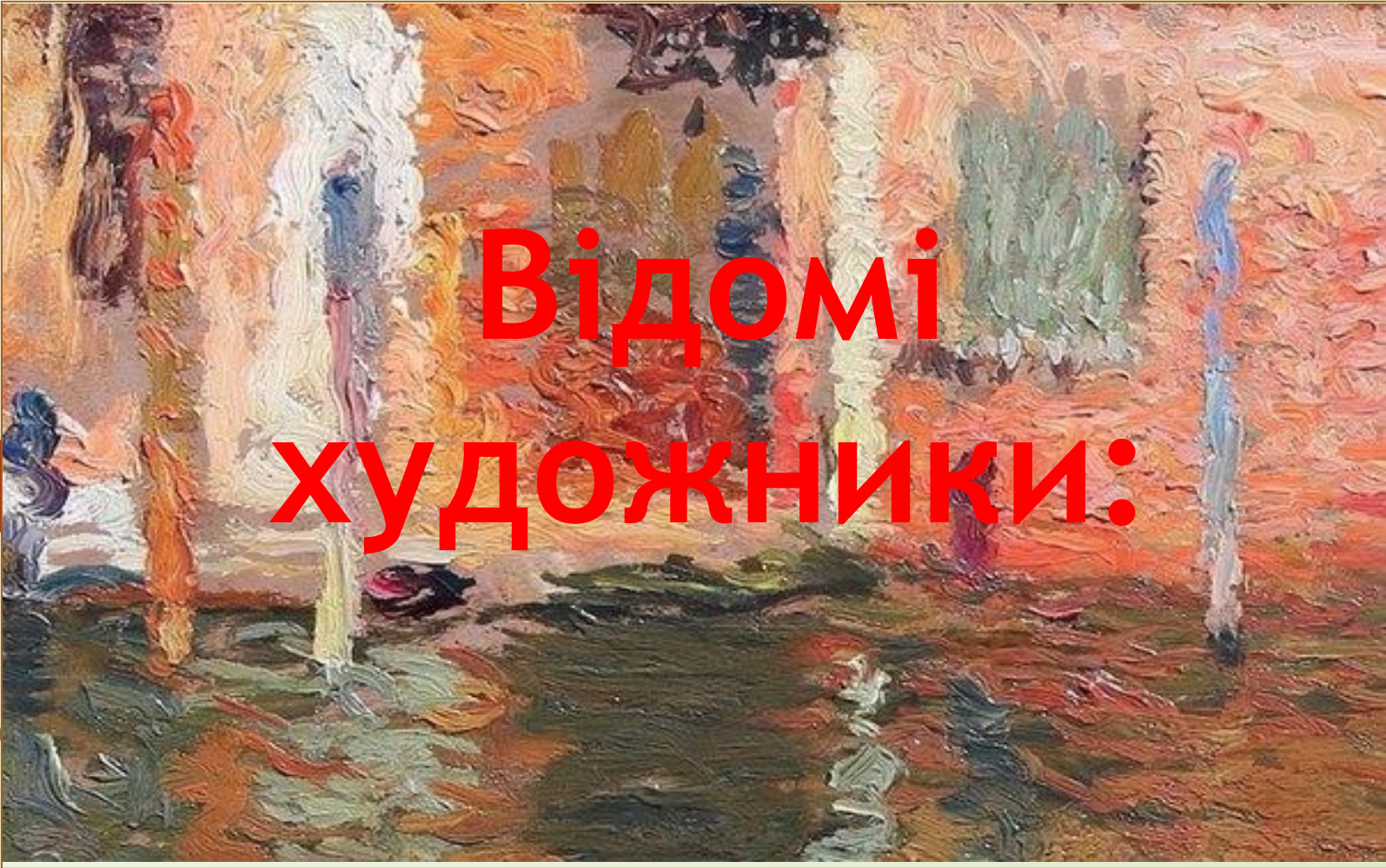
Першою збіркою віршів «Поема про застиглий час» (1933) Мілош розпочав свою багатотомну творчість. Світову популярність принесла йому книга нарисів «Поневолений розум» (1953).

Віслава Шимборська (1923–2012)

— польська поетеса і перекладачка, одна із небагатьох жінок, нагороджених Нобелівською премією в галузі літератури (1996), відзначена Орденом Білого Орла (2011), член Польської академії знань, член американської Академії мистецтва і літератури (з 2001).

Її перші роботи - в дусі соцреалізму. Основні збірки поезій: «Тому живемо» (1952), «Воляння до Єті» (1957), «Сто потіх» (1967), «Велика кількість» (1976), «Люди на мості» (1986), «Кінець і початок» (1992), «Мить» (2002), «Забавлянки для великих дітей» (2003), «Вистачить» (2012). Її книги перекладено на 42 мови.

An impressionist painting of a street scene, likely by J.M.W. Turner. The scene is filled with vibrant, textured brushstrokes in shades of orange, red, yellow, and green. A white building with a blue doorway is visible on the left, and a blue vertical element, possibly a flag or a structure, is on the right. The overall style is characterized by visible, energetic brushwork and a focus on light and color.

Відомі художники:

Ян Алоїзій Матейко (1838 - 1893)

Автопортрет, 1892

– польський живописець, автор багатьох батальних та історичних полотен.

Полотна цього талановитого і працелюбного художника викликали запеклі суперечки. Одні вихваляли їх, інші - критикували з піною біля рота. Але байдужим до його картин не залишилось нікого.

«Він належав до найбільших художніх велетнів ХІХ століття»

Стасов.

Відомі полотна Яна Матейка :

**«Занепад Польщі» (1866), Королівський замок, Варшава.
В основі картини - реальні історичні події, що відбулися в 1773
році на сеймі у Варшаві.**

**"Люблінська унія" (1869),
Прикрашала зал засідань Крайового відділу Галицького сейму
у Львові.**

**"Грюнвальдська битва" (1875-1878),
Національний музей, Варшава**

Крім історичних полотен, з-під пензля Матейка вийшло безліч (більше ста) портретів.

«Портрет трьох дітей художника», 1870

Полотно витримане у традиціях "палацового портрета", але від нього віє домашнім затишком і теплом.

«Діти художника»

Полотно було викуплене Львівською картинною галереєю у старшого сина художника Тадеуша в 1909 році.

**«Портрет дружини
Теодори у шлюбному
вбранні», 1879**

**Свій портрет у
шлюбній сукні
Теодора Матейко
порвала в випадку
ревнощів. Матейко,
бажаючи
помиритися з нею,
в 1879 році написав
НОВИЙ .**

**Фреска «Ангел с арфою»
у нефі базилики Маріацького
костелу в Кракові**

**У 1889-1891рр.
Матейко разом з
учнями під час
реставрації
виконав розпис
базилики
Маріацького
костелу в
Кракові.**

**Відомі польські
кінорежисери:**

Анджей Вайда (нар. 6.03.1926)

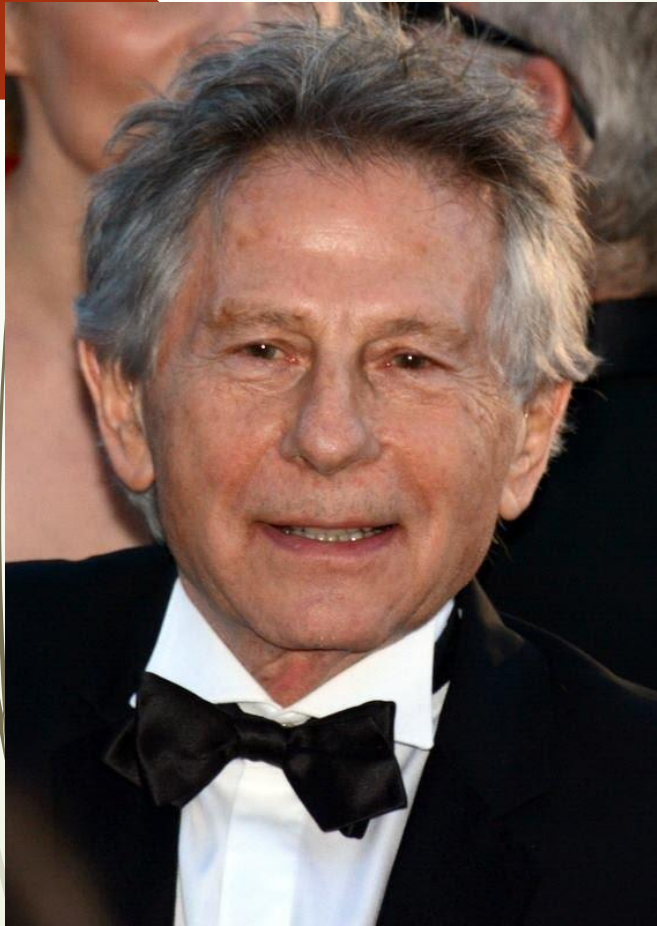

— польський кінорежисер і кіносценарист. Володар «Оскара» (2000 р. за видатні заслуги у кінематографі). Його фільм-дебют про польську молодь у воєнні роки «Покоління» (1955) поклав початок «польській школі кіно». Фільм "Канал" (1956) у 1957 році фільм був удостоєний в Каннах Срібної пальмової гілки. А фільм «Попіл і діамант» (1958), удостоєний винагороди ФІПРЕССІ на МКФ у Венеції (1959), увійшов до Золотого фонду світового кінематографа (в десятку кращих кінострічок).

Кінофільм "Пан Тадеуш" (1999) - екранізацію одноіменної поеми Адама Міцкевича - Вайда вважає своїм головним твором.

Роман Поланський (нар. 6.03.1926)

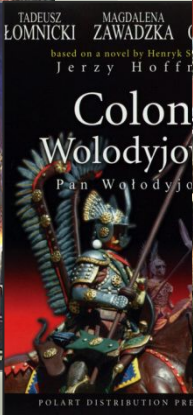

— один з найбільш відомих польських кінорежисерів, лауреат премії Оскара. У світовому кінематографі він є знаковою фігурою. Багато молодих режисерів прагнуть наслідувати його, але стиль Поланського все одно залишається неповторним. Його фільми отримали численні престижні нагороди в різних країнах. Досить відомі його фільми «Дитина Розмарі» (1968), «Китайський квартал» (1974, номінований на 11 «Оскарів»), «Тесс» (1979, номінований на 3 «Оскара»), «Дев'ята брама» (1999) і «Піаніст» (2002, «Золота пальмова гілка» на Каннському кінофестивалі, «Оскар» за найкращу режисуру) і т.д.

Єжи Гофман (нар. 15.03.1932)

ZNACHOR

Зірка Єжи Гофмана на Алеї зірок у Лодзі

— польський кінорежисер і сценарист.

Відомі його роботи — фільми :

«Знахар» (1982);

екранізації трилогії Генрика Сенкевича — історичні фільми

«Пан Володиєвський» (1968),

«Потоп» (1974) — у 1975 р. отримав номінацію на «Оскар», як «Найкращий фільм іноземною мовою»,

«Вогнем і мечем» (1999) - 2 місце в

списку найдорожчих польських фільмів, став одним із найбільш

відвідуваних польських фільмів,

знаменитий український актор Богдан Ступка виконав в ньому роль Богдана Хмельницького.

**Дякую
за увагу !!!**